

Izhaja vsak petek

GLAS

Naročnina in dopisi

z poštnino vred in v Gorici
poslan: za celo leto 3 gold., za
leta 1 gold. 50 sold., za četrt leta
gold. — Za ude nar. - polit. društva
"KICA" je cena določena, kakor za
druge naročnike. Posamezni listi se pro-
stajajo po 6 sold. v tiskarni.

naj se blagovoljno pošljajo opravišča
v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mal-
ling-ovo. Vse pošiljave naj se frankujejo.
Dokopisi se ne vračajo. Oznanila se
prejemajo. Plača se za navadno vrstico,
se naznanilo samo enkrat natisek, 8
sold., če dvahrat, 12 sold., če trikrat,
15 soldov.

V pomislek.

Prva lastnost vsacega človeka je samoljubje, — pa z razločkom, kolikor se samoljubje poedinih ne da uvrstiti v isto rubriko. Studi se nam namreč ona, kedar jo nahajamo pri človeku, ki ne zna svojega bližnjega, naj se tudi revež zvija mu pred nogami vsled smrtnih udarcev moreče reve. Zdi se nam pa tudi potrebna, kedar gre za to, da se vsakedo vstrežaje svojim potrebam vzdržuje, da more živeti, kakor mu čast in stan vелеva. To je potrebno omeniti, da uas nedolžno-krivo sodeči umejo; za to, kar drugi zlobno kramljajo nam nij mar; bojevati se proti zlobi bi bilo gola neumnost.

Bili so nekedaj časi, ko je tako zvano šolsko vprašanje pri nas zvonec nosilo, bolje rečeno. osebno šolsko vprašanje tika-joče se osob, na katerih ono sloni. Veliko se je pisarilo in kričalo o siromašni revi nekedanjih „šolmojstrov“; vse je težilo na to, da se učiteljstvo osvobodi, emancipira, kakor se pravi, morečemu siromaštvu iz naročja pa klerikalnemu trinoštvu iz krempljev. Ko je začel se duh svobode in učenjastva bližati materi zemlji zapustivši prej idealni žebelj, na katerem je visel na nebeškem stropu, ter spojiti se z možgani nastalih svobodnjakov in prejšnjim mračnjastvom, tedaj so delali ti možakarji na cel meh, da so dosegli, kar so nameravali. Uboštvo je kolikor toliko primeroma zginilo od našega emancipiranega učiteljstva — na stroške revnih davkoplačevalcev. Čestitamo v principu, to je, da ne žulijo več verige siromaštva osrečevalcev (?) naše mladine.

LISTEK.

Spod sv. Primoža. — V adventu.

„Bratje! čas nam je uže, iz spanja vstati.“
Rim. 13. 11.

Od tod še nij prikobacal noben dopis k Vam, g. urednik! Velikega apostola besede, katere sem na čelu napisal, mi nečejo iti iz spomina, vabijo me neprenehoma k premišljevanju. Nje dolžite, da tudi Vas z razodevanjem nekatereh mislij nadlegujem, katere moje srce uže nekaj časa godni, kakor koklja piščeta!

Cital sem po slovenskih listih, da nameravajo ustanoviti mladi korenjaki v srcu Slovenije — v beli Ljubljani — društvo, ki bi udom sveto dolžnost nalagalo, nemčurenje iz družabnega življenja trebiti. Lepo to! Nič bi ne škodovalo, ako bi si le kmalu omislili turško muziko, in po navodu dr. Zarnika iz domače zemlje izpuljeno tuje zelšče čez mejo spravili, in po tem pri vodu v Slovenijo zapisali: „Tukaj nij prostora za nemčursko in lahonsko zel“! Taka namera mi je bila jako všeč, ker se mi je svoje dni,

Dolgo časa je učiteljstvo zdihovalo pod „težkim jarmom duhovske komande“, kakor se je glasilo, — prišla je ura rešenja, ura svobode, in samoljubni trebuh nij prežvekoval več sitnih skrbij, ki moré človeka od danes do jutri, in od jutri naprej. Prestale so te skrbi, kajti šola je bila ločena od cerkve!

Sužnje so osvobodili, postavili jih na stalo, ki je dobro honorirano. Pa, kakor se vidi, prišli so možje, ki stojé visoko na klinu neavstrijske, večini narodov avstrijskih tuje lestve, do prepričanja, da krije „klerikalno trinoštvo“ v sebi večé siromaštvo, nego prej „tlačeno učiteljstvo“. In ker sramota včasih vendar do srca sega, tedaj so prišli „možakarji“ do prisiljenega prepričanja, da treba tudi tukaj kaj storiti. Dolge žalostilke se jim cedé iz ust; uboštvo duhovstva jim je priljubljen predmet elegičnih jeremijad, ki pa gotovo nijso vir srca; kajti ti ljudje ne morejo trpeti „černosukneža“, naj bode tudi pobarvan s zveličalnim ustavaškim mazilom. In ko bi prišlo do tega, da bi trebalo segniti v žep, onda bi zapazili — kisle obraze, a na obrazih: „Ne boš Jaka!“

Radi bi se ogniti in niti omenili ne onih zloglasnih judeževih soldov, o katerih je „Glas“ enkrat možko besedo izrekel, da kedor za nje berači, ter si zagotavlja hoté ali nehoté svoj ustavaški značaj pri ministerski mizi na prsi tolče, da tak „praktično pripoznava cerkvi pogubljive nove verske postave“. Sicer velja glede tega uprašanja: „Difficile est satyram non scribere“. In to sredstvo, o katerem je župnik Pflügel v državnem zboru rekel „Timeo

kakor mlademu slovenskemu fanatiku, srcé nad enakimi revolucionarnimi mislimi ogrevalo. Da nijso bile do dejanja dozorele, zabranil je bil mogočni gospodar. Človek postane z leti treznejšega mišljenja; kri se mu umiri toliko, da z večó samosvestjo in večó odvažnostjo, ako je stalnega značaja, fanatik ostane. Taka se tudi meni godi! Necedanje misli se mi hodijo z večó nadležnostjo poklanjat! On revient toujours à ses premières amours! Taka društva bi jaz nasvetoval slovenskim starešinstvom, slovenskim advokatom, in posebno slovenskim duhovnikom. Vsi naj bi pristopili in se zavezali, vse le slovensko uradovati, in pa med sabo in z vsakim rojenim Slovencem le slovensko govoriti. Nadrobnejša pravila bi osnul zato izvoljen odbor. Geslo društva naj bi povedalo njegov namen, zato naj bi se glasilo: pereat nemčurstvo in lahonstvo! Kedor bi se proti pravilom pregrešil, naj bi plačal kazen, na pr. po 50 kr. za vsako uradno neslovensko pismo, 10 kr. za vsako nemško ali laško besedo. Ne ugovarjajte mi, g. urednik, da bi se s tem sovražnike svobode pokazali. Na-

Danaos...“, sredstvo, ki znači marsikate-rega, kedor se ga poprijemlje, nij zadostno, nij radikalno, kar velja tudi o drugih vladnih namerah.

Kaj storiti? V nekaterih krajih so blagodušni viši duhovni pastirji zdatno seme usejali, ki bode gotovo donašalo stoteren sad, ter duhovščino varovalo na večer življenja morečega siromaštva; a povsod nij mogoče kaj tacega, kajti kjer nij, tam nij mogoče vzeti; to ostane za nas vedno le „pium desiderium“. Drugod, kjer pogum in srčnost več velja, kjer umevajo bolj praktično priliko od goričnega semena, kakor pri nas, si skušajo pomagati sami s zedinjenimi močmi. In najbrže bi ta način najbolje pristojal našim razmeram, le dela, vztrajnega dela bi trebalo, pa poguma dovolj. S tem pa nikakor ne izključujemo drugih sredstev in nasvetov, marveč ugodilo bi se občni naši koristi, ko bi se enkrat stvar vsestranski pretresla, ter tudi dejanski oživotvorila.

Dopisi.

V Gorici, 15. dec. — (Za stran spomineka dr. J. Hrasta.) Odbor za imenovanje spominek izvoljen imel je več sej, in določilo se je, da se napravi oprsna podoba iz marmorja ter postavi v refektorji. Umetnik, ki bo podobo izdeloval, naredil je po najboljši fotografiji iz maveca za poskušnjo oprsno podobo, ki sicer ni še dovršena, kaže pa vendar, da se bo delo dalo zgotoviti. S tem misli odbor vstreti večioi darovalcev. Umetnik se je izšolal v Rimu. Ako ostane (kar se gotovo zgodi) še primeren

čelo svobode bi si ravno s tem varovali, ker bi si sami svobodno ogradili svojo svobodo! Take bi si napravili denarno zalogo za podporo... Denar je movens et agens.

V društvu bi se lahko še o marsičem pogovarjali, n. pr. o g. Stremayru i.t.d. Tako bi znali priti do tega, da bi ne zdihovali več: sicut oves erravimus!

Res je, goriško podnebje nij ugodno društvenemu življenju; rodi se vsako s smrtno klico v sebi. Skušajmo se enkrat organizovati v delu! Hic Rhodus!*)

Utegnili bi morda napraviti slovenske pokrajine, Primorskega za Bismarkov in Viktoriov želodec neprebavljive. Pri delu bi se morali pa pogostoma ozirati na Hrvate, vrle brate! Adventni dnovi so čas dušnega bedenja in pokorenja. „Bratje, čas nam je uže iz spanja ustati!“ Zrak postaja zaduhel za katolike in Slovane. Ohrabrimo srcé sedaj z blagodušnimi sklepi! — Vivat sequens! Crn internacijonalec.

*) Barite v prihodnjem listu prvi sestavek na prvi strani.

znesek od uže nabranih denarjev, in kar jih še dojde, misli se, po nasvetu preč. gosp. prošta barona Codelli-a napraviti še ustanova za eno ali več sv. maš, kar je gotovo vsim darovalcem po volji. Dohodkov je „Glas“ precej nabral, popolen račun vsih dohodkov in stroškov priobčimo ob svojem času. Vendar je pa še tisti, ki niso še nič darovali. Do vsih tistih gospodarjev objavimo nujno prošnjo, naj po svoji moči pomagajo zgled svojih vnetih sobratov in naj v kratkem svoje blagodušne doneske uredništvu pošljejo. Saj bodo še pozni naši potomci spominjali se blagega moža, kateremu sedaj živeča duhovščina spominek postavlja. Lahko si mislim, da ne bo hotel nihče temu častnemu sodelovanju odtegniti se. Toraj podvizajte se, če tudi z malimi darovi, saj je zrno do zrna pogača.

Pri tej priliki moram omeniti nekega dopisa v dunajskem „Vaterlandu“, v katerem dopisnik neresnico med svet trosi. Ako že hoče dopisovati, naj se saj malo bolje podučiti da, ali pa naj to opravilo pusti, kar gotovo ne bo škodovalo. Odbor je misel, na grobu postaviti rajnkemu spominek, popolnoma popustil, ravno tako tudi mnenje zastra slike iz raznih uzrokov. Tudi edinosti odboru ni bilo treba priporočati, kajti enoglasno se je pritrnilo temu, da naj gresta p. n. bar. Codelli in prof. Valussi k nadškofu, ki naj se odloči za sliko, ali kip. Vse odbornike je vodila le edina misel s p o d o b e n spominek rajnkemu postaviti. Castitim bralcem našega lista bomo pa od časa do časa poročali, kako izročeno delo napreduje.

Iz goriške okolice, dne 13. decembra. — „Soča“ v št. 50. 10. t. m. je vendar v nekem slučaju naši duhovščini pravična se skazala, ter jo gostoljubno spoznala. To zabilježimo v „Glasu“ toliko raji, ker ta pohvala od nasprotne stranke pride. Omenjeni so tam sicer samotrije duhovni, ker le samo pri njih so dotični gospodje zavetja lakali. Vendar pa rečem z dobro vestjo, da kamor koli po naših gorah bi bili oni k duhovnu v enakem dogodjaji prišli, bili bi s prijaznostjo in veseljem sprejeti in po okoliščinah dobro postreženi. Naši gorski duhovni se sploh z gostoljubnostjo ponašajo, kar bi zamogel marsikter

Nekdaj in zdaj.

III.

Ljudi tistega kraja, kjer sem bil jaz rojen, bližnji sosedje Mrharje imenujejo, se ve da, za šalo; ravno tako, kokor imajo tudi prebivalci sosednjih vasi in vasic svoje posebne priimke, s katerimi je drugi pitajo na pr. Polentarji, Gavgarji, Bobarji itd. Da nas Mrharje v šali imenujejo, izhaja od tod, da se je nek-daj samo v našem trgu živina klala, v bližnjih vaseh pa ne. Zdaj pa je ni skoraj tako majhne vasi, da ne bi imela svoje mesnice. Kdo je nek-daj meso vžival na kmetih? Ko sem še v otročjih letih, do leta 1829, doma bil, nismo v kupili mesa drugače, kakor za velikonoč, in binkošti; na božič pa ne, ker smo o tistem času navadno prešiče klali, in smo klobase pa svinškega jedli. Cez leto smo bili veseli, da je bila v ričetu koža, ali pa, posebno o nedeljah in praznikih, en kos suhega svinškega mesa. Da bi bil kdo v mesnico pogledal, to ni nobenemu padlo v glavo, to bi bila potrata. Pa zdaj? Vsako nedeljo, vsaki praznik mora biti goveje meso, in še celo o delalnikih. In potem tožite, da ni de-

državni uradnik potrditi. S tem pa nočem reči, da drugi duhovni po naši škofiji niso gostoljubni, saj oni nimajo tolikokrat priložnosti svojo gostoljubnost pokazati. Zaupamo pa, da bo „Soča“ v prihodnje tudi v drugih razmerah naši duhovščini pravična; in zakaj pa ne, ker se vkljub svoje pičle plače le za ljudstvo žrtvuje? Po vsi pravici torej zahteva duhovščina spoštovanje do svojega stanu, ker ona druge stanove tudi spoštuje, kateri se združenimi močmi za narod delajo. Zdrave, t. j. opravičene in pristojne kritike se naša duhovščina ne vstraši, ali mahati in vdrihati tendencijozno, slepecu enako po njej brez vsega razločka je — vandalizem. Ona nij nikdar trdila, da so vsi njeni udje taki, kakor bi imeli biti. Za take pa njeni čestiti stan nij odgovoren. Ako je bil med dvanajsterimi en izdajalec, bi se med večjim številom, tudi kak najti zamogel. Se li ne nahaja tudi pri drugih stanovih taka? Od posameznega pa na celi stan natolcevalne sklepe delati, bilo bi ravno tako nepravilno, kakor zavoljo kakega posameznega gorskega „magnata“ bodisi že krčmar ali ne — vse druge v eno in isto košaro metati. (Beri S. ravno tam) Še se nahajajo v gorah magnati, pravi možaki, žalibog, da tudi njim je kukavica že vpešala peti ter jih s prihodnjim pridelkom tolažiti.

S Krasa, piše se „Slovincu“: Pri nas, kjer je sicer malo krasnega, veliko pa krastovega, raste poslednji čas revščina, da se Bog usmili! Kmet blaga prodati ne more; zaradi proteče kuge po sosednjih krajih se sejmi ustavljajo. Kupiti je treba živeža, obleke, a denarja ni celó za potrebo na pósito dobiti. Kjer nič ni, pravijo, tudi vojska ne vzame. V taki nadloščini naj bi daykarija, kar je mogoče, milostno ravnala. Grozno je slišati, kako sem ter tje neusmiljeno iztirjavajo davke Kraševcem. Za zdaj le dva izgleda.

Bilo je v neki hiši ženitovanje, kar pripeljejo v tisto hišo, ki je tudi županova, skrinjo s siromaško obleko žene in petero otrok, ktere mož in oče v bolnišnici čaka rešenja svojih bolečin. Vzeli so ji skrinjo z njeno in otročjo obleko zaradi 8 gold. zastalega davka. Župan in gospodar poznavši žalostne razmere one dru-

nara za „fronke“! — Kdo je nek-daj „kofe“ poznal? Zdaj petdeset, tudi štirideset let, je komaj kje kaka sladkosnedna ženica na skrivnem si kavo kubala; očitno si tega delati upala ni, da ne bi bila prišla ljudem v zobe. Današnje dni še beračica vsaka kavo srka. Tako je, vse se je spremenilo! Jaz, ki sem uže precej v letih, se ne morem še privaditi naši novi kuhinji, kjer uže več ne vedo, kako bi jedi popačili kuharji in kuharice, tako čudno je napravljajo. Vselej grem z nekako nevoljo h kosilu, kedar sem kam povabljen, ker dobro vem, da bom reči jedel, ki jih ne poznam, ker bodo vse zašempljene, ali kakor jim pravijo „garni“. Doma udobim za juho dober kos mesa, in vem, da je meso! in tako pri vsaki drugi jedi vem, kaj je, in tedaj najraje doma jedam. Duh časa se utiska vsem rečem, še celo pri jedi najdemo mu sledu! Dokler so bili ljudje še bolj priprosti, resnicoljubni, pošteni, pravični, dokler je „mož beseda“ več veljal, kakor zdaj pisani „štrumenti“ z vsemi „intabulacijami“; tedaj so bile tudi jedi bolj priproste, in kuharjem in kuharicam ni bilo treba toliko si ubijati glave, kako našemiti razna jedila.

žine, poprosi nazoče svate, ki so v tem trenutku zložili znesek zastalega davka, in sam izvrševalic vradnik, kateri je po višjem povelju le nerad spolnoval ono težavno opravilo, je, čast mu bodi! priložil dva forinta; in ubogi revi je po zbirki ostalo še 90 soldov, da je kupila živeža svojim bolnim in sestradanim otrokom.

V neki drugi vasi je pred nekaj časom gospodar bil za smrt bolan; stareji sin v nezavednosti, mlajši hirajoč več let, je pred nekimi dgevi zapustil dolino solz. Gospodinja pri majhnih otrocih je leto in dan redila dva prešička, upaje si s tem kaj pomagati. Pride v vas črna vojska, vzame oba, proda za zastane davke za 23 gold.; čez mesec bi se bila za 70 gold. lahko prodala. — Pomagaj si potem kmetič, ki veš, da nad teboj biva paša z 2000 gld. plače itd.

Iz Ljubljane, 15. dec. — Beseda v reduti — deputacija pri Vidmannu — občni zbor čitalnice.) Menda sem Vam zadnjikrat omenil, da letos katoliška družba ni mogla shajati z doneski posameznih dobrotnikov pri napravljanji zimske obleke za revne šolarčke in šolarice. Napravila se je v ta namen beseda v prelepi redutni dvorani, kjer zboruje deželni zbor, in izvršitev bila je po vsem vrlo dobra. Posebno pohvalo zaslužijo pevci, ki so blagovoljno težavno delo v prid revni šolski mladini prevzeli, enako tudi vojaška godba. Čistega dohodka zna biti okoli 200 gold. — Našega deželnega namestnika viteza Widmanna so v veliko zadrego spravljali gospodje, ki so šli pritoževati se zastra nepravično sostavljenega volilnega zapisnika kupčijske in obrtniške zbornice. Deputacija bila je sostavljena iz izbranih mož, med njimi dr. Costa, dr. Zarnik, Horak, Petričič, V. C. Zupan in drugi. Costa je bil prvi govornik in je natanko pojasnil stvari, ktere bi tako ne smele biti neznane prvemu vladnemu možu na Kranjskem. Nadaljeval je dr. Zarnik njega je podpiral Zupan in na vse vitez in svetovalec Widmann ni vedel bolj tehtnega reči, kakor „es war ein versehen“ itd. in konec je bil, da je rekel naj se pritožijo pri volilni komisiji in naposled pri ministerstvu. Gosp. Widmannu se brž vidi, da je dvorni svetovalec,

Oj zlati nekdanji časi! dekla se pride ponujat v neko hišo, ki je štela še precej glav. „Prav! ji pravijo, mi te vzamemo v službo, samo da znaš kuhati; glej! pri nas je treba za več oseb kuhati.“ — „O, kuhati pa znam, odgovori dekla, saj sem v dozdanji službi prešičem kuhala!“ — Naj bo to res ali ne (povem jo, kakor sem jo slišal), gotovo je, da nek-daj ni bilo treba velikih „študij“, ako je ktera hotela kuharica postati.

Pa, pogledjte, no! kam sem od Mrharjev zašel? Ena beseda do drugo, in tako se nam ubogim umrjočim lahko dogodi, kar se godi pogostoma nekemu starikastemu gospodu v Gorici. Kaj hočemo? star je, „anchiemo dal secul passat“, kakor bi Goričan rekel; in stari ljudje, kakor je sploh znano, vedo dosti povedati, in radi govorijo in čenčajo. To lastnost, da ne rečem „napako“, so stari ljudje zmirom imeli, tako da je uže Ciceron, kjer piše od starosti, zapisal: *Senes loquaces*. Tedaj ta stari gospod, ki vé od vsega govoriti, in veliko govoriti, začanja vsako reč pripovedati „a primis principiis“, z vsemi mogočimi okolnostmi; in med tem, ko „per longum et latum“ vse okolnosti „cum

ker je deputacijo poslal k tistemu pravice iskat, ki narodnim volilcem škodo dela — k Vestenku! Je že taka, komur so bogovi dali službo, dali so mu tudi še kaj drugega.

Čitalničen zbor ni bil ravno posebno dobro obiskan, vršilo se je pa vse v najlepšem redu. Dr. Bleiweis je v svojem začetnem govoru omenil delovanje čitalničnega odbora, kateremu se je zahvaliti, da je na tisti stopinji ostala, kakor v začetku svoje ustanovitve. Tajnik in blagajnik sta sporočevala o ugodnem društvenem stanju in naposled se je volil odbor. Za predsednika je bil zopet enoglasno izvoljen dr. Bleiweis, skoraj enako tudi vsi drugi odborniki.

Ogled.

Avstrija. Državni zbor ima navadno po dve seji na dan, da pred prazniki finančno postavbo za leto 1875 konča. Veliko se govori pri posameznih odstavkih in resolucija za resolucijo se stavi, vse to pa vendar ne ovira, da se skoraj vse sprejme po nasvetu finančnega odseka. Postava za leto 1875 se je sprejela. V nedeljo se je govorilo o zahtevanju ministra za kmetijstvo in ministra prava. Oba sta dobila privoljenje, kar sta tirjala. V ponedeljek je bila daljša razprava o subvenciji. Gospodarska zbornica začne razpravo o finančni postavi 17. t. m. in bo gotovo hitela. Vredno je tudi opomniti, da se je v zbornici poslancev govorilo zastran železnice, pa ne predelske ampak čez Pontebo. Malo upanja je, da se za Goriško toliko potrebna železnica zdaj začne delati, s tem pa ni škoda le za soško našo dolino, za Goriško sploh, ampak posebno za edino večje primorsko mesto Trst, ki bo svojo veljavo bolj in bolj zgubovalo. To je posebno poudarjal poslanec Kellersperg, ki je rekel, da železnica čez Pontebo je podkopavanje Avstrije; in le Predelska železnica vstreza našim domačim avstrijskim potrebam.

Na Krajskem je močno gibanje

omnibus incidentiis" popisuje, kar, se ve da, še precej časa trpi, pozabi kakšenkrat samo reč, ktero je hotel povedati. To sem jaz uže na njem skusil, da je po dolgem govorjenju me vprašal: Was wollt ich schon erzählen? in to isto so tudi drugi na njem uže skusili. Pa pustimo ga, dobrega starčka, in vrnimo se k našim Gavgarjem. Kakor namreč imamo mi častno ime Mrharji, tako imajo naši bližnji sosedje ime Gavgarji. Od kod to? Ime ima zgodovinsko imenitnost. V zlatih starih časih, ko so še tatove vesili, so bile „gavge“ ali vislice za celo našo dolino v tej bližnji vasi postavljene. Tu ni bilo treba hoditi drugam „gavge“ na posodo jemati, kakor nekje na Krajskem, kakor sem od dedov slišal. Zasačili so enkrat tatú, in hajdi z njim na vislice. Pa vislice niso imeli! Kaj tu početi? Šli so do sosedov, ki so svoje vislice imeli, in prosili, naj jim je za zdaj posodijo. „Kaj pa da! so jim sosedje odgovorili; „gavge“ pa ne posodimo; te so le za nas in za naše otroke!“ Prosit!

(Dalje.)

med volilci kupčijske in obrtnijske zbornice zastran nezaslišanih vladnih manevrov, s katerimi misli večino nemškutarstvu pridobiti. (Glej dopis iz Ljublj.)

Češki poslanci niso bili pozvani, naj pridejo v drž. zbor. Vlada se menda boji zopet propasti, ako bi nove volitve razpisala, zaradi tega rajši ni silila zbornice, naj hitro presodi volitve.

Ogrsko. „Prosim za besedo“ imenuje se članek, ki je objavljen v „Nagyar Allam-u“, spisan od bivšega uda Deakove stranke. Znamenite so nekatere točke n. pr: kralj naj drž. zbor razpusti, — pokliče naj Sennyey-a in njegove tovariše v ministerstvo, — manj ministrov — vojaščina se na pol zniža in vsak je dolžen 12 let kot vojak ali učenik služiti. — Vse novošegno posnemanje zunajnih držav se opusti in premišljuje naj se: Kako se more Ogrska ohraniti. — Vlada naj se po krščanskih načelih. — Javna dela naj oskrbljujejo vojaki, katerim naj se takrat nekoliko plača poviša. To jih bo bolj okrepilo, kakor smešno, Pruse posnemajoče skakanje in dirjanje itd. Marsiktera resnica je v tem. V ogrskem državnem zboru so podaljšali fin. ministru oblast, davke še za naprej po stari postavi pobirati. Menda bodo še nekaj časa vlekli, pa pomagano je vrlo malo in polom bo toliko hujši, kolikor bolj pozno pride.

Zunanje države. Vsa pozornost je obrnjena v Berlin, kjer se vrši sodnijska obravnava proti Arnim-u, bivšemu poslancu na francoskem dvoru. Obravnava bila je večidel očitna, le nekatere reči brale so se pri zaprtih durih. Občinstva ni moglo veliko nazočega biti, ker je majhen prostor to zaviral. Arnim je tožen, da je državne papirje po krivem za se obdržal, ali po domače iz arhiva francoskega poslanstva — ukradel. Sodniki so izvrstni juristi, še bolj pa njegovi trije zagovorniki slovijo kot učenjaki prve vrste. Državni pravdnik je tožbo utrjeval več ko tri ure in predlagal, da se Arnim obsodi na dve leti in pol zapora. Za posebno okoliščino je navedel, da bi bilo lahko to ravnanje imelo hude posledice, tudi vojsko. Ko to pišemo, ni nam še znano, kako se je obravnava dalje vršila. Bismarck s tem, da moralno uniči nevarnega nasprotnika, zopet svoje stališče utrdi, in ker je naj nevarnejšega tekmeca pred svetom pokončal in zmagal, bodo ga pruski in avstrijski Bismarkovci še bolj malikovali. Francoska bo morala 1200 milijonov na posodo vzeti, da armada popolnoma oboroži. Na Francoskem delajo z vsemi močmi, da se pripravijo dostojno sprejeti sovražnika, ako le pride; pri nas pa se ugiba in ugiba in na zadnje se še vse natančno razkrije, kako napreduje v arsenalu poskušnja z novimi topovi itd. Na eni strani stari „zopf“, na drugi pa odkritosrčnost, ktero sovražnik v svoj prid obrača. — Na Španjskem so bili 8. in 9. tepeni republikanci, njih vojskovodja ranjen in zdaj se govori, da Serrano prevzame poveljstvo čez vso armado — pa vedno se izgovarja sé slabim vremenom. Ta zmaga je bila velika, ker je bil boj silno hud. Loma je

hotel po sili premagati kraljevo vojno, plačal je pa drago to svojo željo.

Razne vesti.

— *Potovanje v sveto deželo.* Kakor dosedaj, napravi se tudi letos skupno popotovanje v sveto deželo. Kdor ima voljo, čas in denar, naj se oglasi do 8. febr. 1875 pri generalnem komisariatu na Dunaji (Stadt, Franciskanerplatz N. 4). Do 18. febr. se mora odposlati dotični znesek za vožnjo in sicer za 2. razred na Lloydovem parniku plača se 550 gl., za prvi razred pa 640 gl. v srebru. Šteje se od Trsta v sveto deželo in nazaj do Trsta. 28. febr. odrinejo popotniki iz Trsta. Tje peljaje se obiščejo Korfu, Syra-o, Smyrno in Jaffo, nazaj gredé pa Kaifo in Aleksandrijo.

— *Nov sovražnik krompirja.* V Ameriki so zapazili nekega hrošča (kebra), čigar ličinka sneda krompirjeva stebila in s tem veliko škodo napravlja. To snedeno žival tudi v Evropi poznajo, ni se pa še nikjer prikazala.

— *Missa solennis od Bethoven-a.* Ali jo bodo goriški pevci na sv. božični dan v stolni cerkvi ali na „Travniku pri Jeznitih“ peli, utegne kdo vprašati? Prazno upanje! Imenovano mašo peli so te dni na Dunaji v koncertu; kdaj bo pa prišel čas, da bodo v Gorici v cerkvi pustili tisto kroženje, (petje itak ni) in začeli slovesni službi božji primerne maše peti, če tudi ravno Bethoven-ove ne? (Skrajni čas je, da bi se v mestu to imelo, kar se nahaja po deželi, tudi že v najbornejših vikarjatnih cerkvah — dostojno petje. Ur.)

— *Vesela novica zdravnikom.* V Londonu je nek zdravnik bolno ženo operiral. Stan njen pa se po operaciji ni zboljšal, ampak pohujšal, zato je najviša sodnija zdravnika obsodila, da mora bolni ženi 500 funtov sterl. plačati. Ko bi se tudi še kje drugod take sodnije upeljale!

— *Goveja kuga razsaja po Istriji.* V okrajih Voloska, Kastua; po vaseh: Rupa, Jelšape, Lipa, Dolenje itd. pobrala je že veliko goved. Namestništvo v Trstu prepoveduje toraj vse živinske smenje v Istriji. Naj bodo gospodarji, posebno na meji, pazljivi, da si po kateri koli neprevidnosti te nadloge ne nakopljejo, prav poseben pozor imeti dolžna so pa županstva.

— *„Učiteljski tovariš“,* vrlo dobro uredovani list za šolo in dom, izhajal bo tudi v prihodnjem letu in velja za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 50 sold. Priporočamo ga učiteljem, učiteljicam, posebno pa tistim duhovnom, ki opravljajo službo učitelja. Marsikako izvrstno stvarino bodo našli v tem listu, ki pod vrlim uredništvom g. M. Močnika vse podpore zasluži. Letos bo na pr. prinašal iz peresa prof. Fr. Marna popis delovanja gim. vodje J. Nečasek-a in A. Umeka, pesnika. Prvi bo služil učiteljem, drugi učencem v izgled. Že ta stvarina priporoča list.

— *Papež in Petrarka.* Ko je papež Klement VI. na smrt bolehal, mu Petrarka poroči, naj se čuva zdravnikov, ter naj v spominu ima grobni napis, katerega si je dal urezati cesar Hadrian in ki se glasi: „Umrli sem zaradi premnogih zdravnikov.“

— *Deželna vlada na Krajskem* je v največjem času imenovanim farnim administrator-

jem na Krajskem neki ustavila dohodke, ker so bili od škofa brez vladinega dovoljenja nastavljeni. Kmalu bomo slišali, da kak načelnik deželne vlade od škofov zahteva, naj mu tudi kaplanske dekrete, preden jih odpošljejo, predlože v potrdilo!

— *Is Kanala* se nam piše, da so v Gorenjavi zasačili človeka, ki je ponarejen denar med ljudi trosil. Dalj časa bil je na sumu, tudi stanovanje so preiskavali, pa vselej brezuspešno. Zdaj so pa morali priti na gotov sled, ker moža so izročili sodniji. — Še nekaj. Tistega starega grešnika, ki je bil že enkrat v preiskavi zaradi skrunjenja majhnih deklic in krivične tehtnice, pa jo je takrat srečno vnesel, zasačila sta dva čavaja javne varnosti na mostu, ko je imel v svojih krempljih zopet mlado žrtev. Nesrečna je bila koj drugi dan pri sodniji zaslišana. Ali se bo tudi zdaj zmuznil zaslužen kazni?

— *Škof Strossmayr* je daroval glavnici za podporo revnih slušateljev na vseučilišči v Zagrebu 10.000 goldinarjev.

— *Deželni zbori*. Ministerstvo naznanja, da se deželni zbori začno med veliko nočjo in binkoštni.

— *Napredek v Celovcu*. „Kärntner-Blatt“ poroča, da je bila v baron Sterneck-ovi hiši velika žalost, ker „Ella“ je nehala živeti. Na dvorišču imenovane hiše bila je sučutnim dušam na ogled izpostavljena, v krasno belo rakev položena „Ella“ — opica baronova!! Pravijo, da bodo Ello pripeljali v Hornstein in tamkaj pokopali. Mi bi le še svetovali, naj bi z Ello poskusili prvo sežiganje „mrliča“, to bi bil naprednjaš napredek za vse opičarske norce.

— *Izleček grahovega stročja dišava za juho*. Navadno se grahovo stročje potem, ko se je grah izlušil, porabi za svinje ali se pa zavrže. Umnim gospodinjam naj povemo, da si s tem zametujejo izvrstno dišavo za juho in sicer ravno v onem času, ko ni frišnega sočivja dobiti. Stročje se namreč v vodi, ktere se nekoliko solika (kohlenaures Natron, ki se pri trgovcih z dišavami dober kup dobiva) primeša, dobro pokuha, na platnu precedi, potem z nekoliko sladkorjem ukuha, da se prav zgosti. Tako se dobi izleček, ki ostane brez kvara, kakor dolgo želiš; izleček za majhuo žličko v krožnik juhe pomešan zadostuje, da juha prijeten okus frišnega graha dobi.

(„Vlksbl. f. Stadt u. Ld.“) „Gosp.“

— *Cepljenje češplj na rane slive*. Na marsikterem posestvu se nahaja več ali manjše število tako imenovanih ranih sliv, čijih sad pa je skoro brez vse vrednosti, dostikrat še zdravju nevaren, kajti griža in mrzlica je že bila dostikrat nasledek nepremišljenega uživanja tega sadu. Na te slive se dajo pa domače češplje z dobrim vspehom cepiti, tako da je malovredni sad v kratkih letih v cenjenega in priljubljenega domače ali pozne češplje spremeniti. Domača češplja se na ranih slivinih steblih prav rada prime, prav bujno raste in močne veje poganja, tako da se porezana in po cepitvi zgubljena krona v malih letih nadomesti in jeseni z najboljšim sadom polni. To cepljenje je posebno zaradi tega vsega priporočila vredno, ker navadna pozna češplja v marsikteri zemlji neče veselo rasti, posebno v težki ilovici rada hira; rana sliva je pa v vsaki zemlji zadovoljna. Ce

se tedaj v taki zemlji rane slive posadijo in potem na nje češplje pocepijo, je dobiček očividni. Cepljenje češplje na rane slive toraj živo priporočamo.

Naročnikom!

Leto se bliža koncu. Vsak priden gospodar mora konec leta svoje reči poravnati, tako želimo tudi mi svoje dolžnosti do tiskarnice spolniti. Kdor ima toraj še kaj na dolgu, naj te dni pošlje ali denar, ali pa saj naznanilo, do kedaj da misli plačati. Prihodnjič objavimo obširneje vabilo za naročbo in marsikako naznanilo glede našega lista. Uredništvo in opravništvo.

Domače stvari.

(*Mašnikovo posvečevanje*.) Jutri 19. dec. bodo prevzvišeni nadškof gospoda Karola Cigon-a in Jerneja Mullon-a, lanska četrtoletnika, ki sta mornla zaradi vojaščine tako dolgo čakati v mašnike posvetili. Danes sta dobila dijakonat.

— *V Šturjanu* so po noči od 14. do 15. t. m. tatovi skoz dvoriščina vrata ulomili in obiskali vikarjev kokošnjak. Pobrli so mu vso kuretnino.

(*Supplent*.) Ker se je podal prof. moralne teologije dr. Valussi na Dunaj v drž. zbor, prevzel je po nasvetu imenovanega dohtarja vikar stolne cerkve Dom. *Alpi* suppleturo za ta čas.

(*Za spominek dr. Hrasta*) darujejo: Č. č. gg. Val. Doljak, vik. v Gorjanskem 3 gl. — And. Brezovšček, vik. v Štanjelu 2 gl. — Mat. Cernic, duh. v pok. 2 gl. — Ioahim Jereb vik. v Jageršeh 2 gl. — Janez Wester vik. v Otaležu 2 gl.

(*Za pogorelce v Čepovanu*) daruje občina Podgora z vikarjem 6 gl. — Joahim Jereb vik. v Jageršeh 3 gl.

Med. & Chir.

Dr. Martin Keršovani

Magister porodničarstva,

ki se je iz Gradca prisel v Gorico naselil, se p. t. občinstvu priporoča ter javlja, da bode zdravil na domu vsaki dan od 10. do 12. ure predpoludne. Stanuje: na „starem placu“ št. 29. tik velike cerkve.

100

OBISKOVALNIH LISTKOV VELJA

v Mailingovi tiskarni

samo 1 goldinar.

PRAVI

VILJELM-ovi

protiartritičen, protirevmatičen

čaj za čiščenje krvi

proti protinu in revmi

rabi se

v zimskem ozdravljanji

kot edino gotovo sredstvo za čiščenje krvi,

Z dovoljenjem c. k. dvorne kancelije. Dunaj, 7. decembra 1858.	ker je od prvih medicinskih autoritet	Z Najv. patentom c. k. Velič. proti ponarejanjizavar. Dun. 28. mar. 1871
EVROPE		

z najboljšim uspehom rabljen in odobren.

Ta čaj očisti ves organizem; kakor nobeno drugo sredstvo preišče vse dele celega trupla, in odstrani po notrajni rabi vse nesnažne nakopičene tvarine bolezni iz njega. Uspeh je gotov in dolgo traja.

Temeljito ozdravi protin (gicht), revma, zastarane trdovratne bolezni, vedno gnoječe se rane, vse spolove in kožne bolezni, ogrce na trupu in obrazu, lisaje in sifilitične gobe.

Posebno dober uspeh kaže raba tega čaja, kadar jetra ali vranca raste, pri vseh hemoroidnih boleznih, pri zlatenici, hudih bolečinah v žilah, kitah in členkih, pri obteženji želodca, kadar sapa zapira, pri vseh boleznih na spolnih udih pri možkih in ženskah itd.

Bolezni, kakor bezgavke, bramorji ozdravijo se naglo in temeljito, ako se čaj pridno zaporedoma pije, ker je raztopilno sredstvo in žene na vodo. Neštivilno veliko spričeval, pripoznanj in pohvalnih pisem se na zahtevanje zamore na ogled poslati zastoj, ki zgoraj rečeno popolnoma potrjuje.

V dokaz rečenemu navedemo tu nekatere dopise pripoznanja:

G. Franc Viljelm-u, lekarničarju v Neunkirchen-u Böttusani na Moldavskem 25. marca 1873.

Dvakrat sem že po tretji osebi naročil Vaš slavnoznani protiartritičen in protirevmatičen Viljelm-ov čaj za čiščenje krvi, in ker je bil pri mojih prijateljih tako sijajen uspeh, obrnem se zdaj naravnost do Vas z naročilom, da mi takoj 10 zavitkov dopošljete. Priložim tu 10 gold. S spoštovanjem podpisuje se

Ludvik žl. Mdzykl,
c. k. avstr.-ogrsk. vicekonsul.

G. Franc Viljelm-u, lekarničarju v Neunkirchen-u Hollenstein 31. marca 1873.

Sprejmite mojo naj srčnejšo in naj toplejšo hvalo za naglo dopošiljatev Vašega Viljelm-ovega protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čiščenje krvi.

Večji del sem ga sam porabil, deloma pa sem ga oddal tudi mojim prijateljem in znancem.

Od vseh tistih, ki rabijo Vaš Viljelm-ov protiartritičen protirevmatičen čaj za čiščenje krvi, sem naprosen in mi je zaukazano, da Vam sporočim njih ozdravljenje in izrečem njih hvaležnost. Pri meni kaže Vaš čaj posebno dober uspeh. Moje gihtično trpljenje je klubovalo do sedaj vsem zdravilom celih 28 let. Zdaj pa sem zaporedoma 8 zavitkov Vašega Viljelm-ovega protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čiščenje krvi rabil in bolečine so zginile.

Ker mislim, da je raba Vašega Viljelm-ovega protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za me dobra in koristna, ako jo nadaljujem, prosim, da mi še dvanajst zavitkov Vašega Viljelm-ovega protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čiščenje krvi pošljete, za kar priložim dotični znesek. Z vsem spoštovanjem hvaležni

Janez Unterleutner, posestnik.

G. Franc Viljelm-u, lekarničarju v Neunkirchen-u M. Schönberg 5. maja 1873.

Na novo prosim, da mi pošljete dva ducenta zavitkov Vašega izvrstnega Viljelm-ovega protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čiščenje krvi proti poštnem povzetju. S posebnim spoštovanjem

Vaši blagorodnosti udani
J. žl. Fröhlich
polkovnik v pokoji.

Pravi Viljelm-ov protiartritičen, protirevmatičen čaj za čiščenje krvi dobiva se le iz prve mednarodne tovarne protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchen-u pri Dunaju, ali v mojih po časopisih naznanjenih zalogah.

En zavitek v 8 oddelkov razdeljen, po zdravniškem naukazu pripravljen, z navodom, kako se rabi v raznih jezikih, velja 1 gold., kolek in pošiljatev 10 sold.

Da ima p. n. občinstvo večjo priložnost pravi Viljelm-ov protiartritični in protirevmatični čaj za čiščenje krvi kupovati, naznani se, da se dobiva v Gorici v lekarnici A. Franzoni-ta, v Trstu pri Serravallo-u.